

Rytmik FORUM

Svenska Rytmikpedagogförbundet Dalcroze medlemstidning Nr 4-2008 Årgång 26

Höstmötet i Stockholm

Eva Pellbäck Eliasson och Lena Kristiansson arrangerade höstmötet med hjälp av föreningens ordförande Camilla. Det gick av stapeln den 9/11 i Käppala skola på Lidingö. Vi dansade Bulgariskt under Mischo Dintchev's ledning och åt soppa och äppelkaka efteråt.

Det var mycket trevligt att träffas i höstmörkret och Mischo hade verkligen planerat danserna så att det blev utlärn timer efter Rymikmetoden. Vi dansade i cirka en och en halv timme och satte oss sedan att äta.

En mycket intressant diskussion öppnades om rytmikens plats i skolan och undervisningen: säger vi rytmiklärare att vi undervisar i Rytmik eller efter Rytmikmetoden? Eller håller begreppet Rytmik på att suddas ut? Håller den kanske

till och med på att försvinna?

Det intressanta med denna diskussion (och samtidigt det lite tråkiga med höstmötet) var att den fördes av nio rytmikstudenter och fem utexaminerade deltagare.

Diskussionen var mycket intressant och bör kunna föras vidare men problemet var att vi var så få utexaminerade deltagare. Två av dessa var arrangörer och en var ordförande....

Tack alla trevliga Rytmikstudenter för att ni kom till höstmötet! Ert deltagande möjliggjorde genomförandet. Men handen på hjärtat SRD-medlemmar, vi var väldigt få. ... för få?

Eva Pellbäck Eliasson

SRD

Svenska Rytmikpedagogförbundet Dalcroze

Ordförande har ordet

Det är en märklig känsla jag har. Det känns som om tiden går fortare och fortare. Sången "Nu är det jul igen" börjar få en ny innebörd. Nu är det faktiskt jul, igen. Plötsligt är livet fyllt av stjärngossar och pepparkaksgubbar. I år hann jag nästan inte se dem komma innan de, som genom ett trollslag, var runt omkring mig, sjungande och dansande.

Dofter och glitter i alla åra men visst är det julmusiken som gör julen? Bara det inledande pianoackordet till "Gläns över sjö och strand" försätter mig i julstämning. Det åttioåttioåriga introt till "Last Christmas" gör att tanken flyger till min barndoms jular.

När jag var barn förstod jag inte riktigt meningen med texterna till julekarna. Havreskörd, små grodor och karuseller har väl ingenting med julen att göra? I logikens namn tog jag (liksom många andra svenska barn) bort det enda vintriga inslaget i julleksrepertoaren och sjöng glatt: "räven överraskar grisen". Min dotter har lärt sig en vacker adventssång. Även den har genomgått en textlig transformation:

Vi tänder ett ljus, se'n tänder vi två.
Det tredje vi tänder så gärna.
Men när vi tänt fyra, vad händer väl då?
Jo, då tänder Gud en *hjärna*!

Åh, vad jag önskar att det är min hjärna som får tändas i år!

God jul och gott nytt år!

Rytmikforum ges ut av Svenska Rytmikpedagogförbundet Dalcroze
Ansvarig Utgivare: Camilla Gölstam, ordförande i SRD
Redaktör: Karin Jehrlander
Redaktionen: Cécile Bardoux-Lovén, Lotta Bergil, Francisca Bergman, Annika Gamfeldt, Camilla Gölstam och Martina Jordan
Tryck: E-print

Skicka insändare artiklar, bilder och synpunkter via e-post till
redaktion@rytmikforum.se. Material på annat sätt till
Karin Jehrlander, Rapsodivägen 136, 14241 Skogås
Hemsida: www.rytmikforum.se

I detta nummer

Höstmöte	1
Ordförande har ordet	2
Vad gör du nu för tiden	3
Insändare	7

Rättelse

Vi beklagar att det hade smugit in några fel i Rytmikforum nr 3/2008.

Första meningen i Gertrud Keiser-Nielsens text skall vara:

När danska rytmikpedagoger betecknar sin undervisning som Dalcrozerytmik är det en sanning med modifikationer.

I näst sista rad har ordet Dalcroze fallit bort. Meningen skall lyda:

När danska Rytmikpedagoger säger att de är Dalcrozerytmik-pedagoger, klär de sig i viss utsträckning i lånta fjädrar. Men det är inte nödvändigt.....

Dessutom beklagar vi att Francisca Bergmans namn råkade bli felstavat.

ISSN 0280 - 6169

9 770280 616000

Som vanligt så har vi bett de som snart skall ta Rytmiklärarexamen att berätta om sig själva och sina framtidsplaner. Fyra stycken studenter från Stockholm, en från Göteborg och hela fem stycken i Malmö

Martina Jordan, Stockholm

Vilket är ditt höjdpunktsminne från utbildningen?

Det är de kurser och projekt, i första hand konstnärliga men även metodiska, där jag fått tillfälle att fördjupa mig och där processerna har resulterat i föreställningar.

Vad inom rytmiken/ musiken håller du helst på med?

Arbetet med kropp och rörelse ligger mig nära. Jag vill också arbeta med mötet mellan rytmik/rörelse och andra sceniska former. Jag är svag för rytm och grooves i alla former vilket bl. a drar mig till olika sorters folkmusik.

Vilka planer har du för vårterminen?

Jag kommer att inleda året med att åka till Cuba för att studera slagverk och dans. Därefter ska jag spela barnföreställningen jag turnerat med under hösten, undervisa och påbörja nya projekt.

Hur ser dina framtidsförhoppningar ut?

Min förhoppning är att jag ska kunna kombinera undervisning och egna konstnärliga projekt. Det ena berikar det andra och jag skulle inte vilja vara utan någon del. Jag hoppas också få användning för min danspedagogutbildning.

Anna Engberg, Göteborg

Vilket är ditt höjdpunktsminne från utbildningen?

Efter fyra terminer där rytmiken var ett av många andra ämnen, läste jag en rytmikspecialisering. I specialiseringen var vi fem rytmikstudenter som fördjupade och etablerade den kunskap som vi innan upplevde att vi mest snuddat vid. Vi avslutade terminen med en konsert/föreställning där både konstnärligt enskilt arbete och ensembleformer framfördes

Vad inom rytmiken/ musiken håller du helst på med?

Jag arbetar mest med rörelseimprovisation och rörelseträning där jag även på det senaste fördjupat mig i ergonomi och rörelseträning för scenkonstnärer. Kroppsmedvetenhet genom både kropp och intellekt är en stor del av mitt arbete.

Vilka planer har du för vårterminen?

Mitt examensarbete!! Och så ska jag vara med i ett egenprojekt på Teaterhögskolan i Malmö som skådespelare i januari, ett arbete som jag samtidigt tänker analysera ur rörelse och rytm-synpunkt.

Hur ser dina framtidsförhoppningar ut?

Förhoppningar kan man ju ha! Jag vill till viss del arbeta som pedagog, gärna där man integrerar scenkonst med rytmik och rörelse som grund. Till viss del vill jag frilansa som scenkonstnär.

Det gör jag till viss del redan nu. Kombinationen av eget konstnärligt arbete och att undervisa är mycket viktig, men vi får väl se...

Jessica Mölsä, Stockholm

Vilket är ditt höjdpunktsminne från utbildningen?

Konstigt nog är det inte ett rytmikämne jag kommer att tänka på. Det är ”pop och rock arrangering I”-kursen med Roine Jansson. Jag hade ingen aning om att jag kunde skriva musik innan jag gick den kursen men helt plötsligt började jag skriva låtar som aldrig förr! Inom rytmiken är nog mina två största minnen min tvåstämmighet samt vår orkestrering. Att få jobba med sin egen musik och sin egen koreografi och göra de två till en helhet och sedan visa den på konsert var stort. Orkestreringen vi gjorde var också helt fantastisk (är lite partisk, jag vet...)

Vad inom rytmiken/ musiken håller du helst på med?

Jag tycker bäst om metriken. Jag tycker om att utmana min egen hjärna med svåra övningar. Om något är för lätt första gången som jag gör det, glömmer jag så snabbt bort det. Jag tycker också om rörelsen inom rytmiken, det är härligt att kunna visualisera musiken med kroppen och klinga i det ”tysta”.

Vilka planer har du för vårterminen?

Jag har läst på halvfart denna termin och har därför en del poäng kvar till nästa termin så jag kommer vara kvar på KMH även till våren. Jag kommer också jobba lite på Manillaskolan (dövskolan i Stockholm) när deras dramalärare är borta, det handlar bara om ett par tre veckor, men det känns jättespännande ändå!

Hur ser dina framtidsförhoppningar ut?

Jag vill jobba med döva och hörselskadade barn. Jag tycker att det är helt galet att det hörande samhället reagerar med ”men... De är ju döva... De HÖR ju inget!” så fort jag pratar om detta. Det är klart att de kanske inte hör musiken på samma sätt som hörande, men de kan fortfarande uppleva musik. Det är upp till oss hörande att visualisera musiken och förklara dess byggstenar på ett sätt som är greppbart för någon som inte hör. Jag säger inte att alla måste tycka om musik, men det är upp till varje person att avgöra. Jag kommer också fortsätta skriva min egen musik.

Jenny-Maria Danielsson, Stockholm

Vilket är ditt höjdpunktsminne från utbildningen?

Jag har svårt att välja ut något speciellt, det har varit många höjdpunkter, projekt, resor och konserter. En sak är alla de olika praktikserierna. Framför allt under senare delen av utbildningen då jag har känt att det som jag lärt mig faktiskt håller i verkligheten. Jag har vågat tro på mig själv som pedagog och på Rytmik som en musikpedagogik.

Vad inom Rytmiken/ musiken håller du helst på med?

Det som är så bra med Rytmiken är att det går inte att utesluta någon beståndsdel. Koncentrerar man sig på någon speciell så får man alltid lite av de andra på köpet. Nu under hösten har jag lett kurser i spädbarnsrytmik vilket är helt fantastiskt roligt, och under utbildningen har metrik- lektionerna och Rytmikpiano hört till mina favoriter.

Vilka planer har du för vårterminen?

Jag söker just nu ett par musiklärarjobb i Linköping där jag bor, så jag hoppas på att kunna jobba en del. Jag kommer även att läsa klart en kurs i engelska på Lärarhögskolan i Stockholm då jag har lagt en del av min specialisering på att även bli behörig engelsklärare. Dessutom ska jag skriva klart mitt examensarbete, som jag har kommit ungefär halvvägs med.

Hur ser dina framtidsförhoppningar ut?

Det ska bli väldigt spännande att komma ut i ”verkligheten”. Jag har verkligen längtat efter att få börja arbeta och inte vara student längre. Några av mina förhoppningar är att få arbeta med Rytmik i alla åldrar från spädbarn till vuxna. Den största drömmen inför den närmsta framtiden är att få anställning på en skola där jag kan undervisa i Rytmik i en stor, ljus och öppen sal. Jag vill även undervisa i engelska några timmar i veckan.

Miya Cuzner Stockholm

Vilket är ditt höjdpunktsminne från utbildningen?

När jag varit konferencier på Rytmikkonserter. Barnföreställningen på Musikmuseet. Stompgruppens beställda föreställning på GHI avslutning. Internationella Rytmik-konferensen i Stockholm 2004.

Vad inom rytminen/ musiken håller du helst på med?

Improvisation med electroakustiskt musik, egen komponerad eller annans -scen framställning -barnföreställningar -koreografiska musik bearbetning

Vilka planer har du för vårterminen?

Sydafrika Lady Grey Arts Academy? eller att bli förskolelärare.
Skriva färdigt mitt examensarbete! Starta berättarmusik-projekt

Hur ser dina framtidsförhoppningar ut?

Att ha lika kul som pedagog som jag haft som studerande.
Att det ska finnas jobb som jag trivs med. Att mina barn ska få nytta av min kunskap.

Pia Qvarnström, Malmö

Vilket är ditt höjdpunktsminne från utbildningen?

Roligast har varit alla timmar med s.k. gemensam lektion - skulle också kunna kallas för roliga timmen.

Vad inom rytminen/ musiken håller du helst på med?

Rytmik har för mig blivit ett sätt att tänka och vara som jag har med mig vad jag än gör; när jag undervisar i folklig dans, går i trappor och sjunger på vietnamesiska.

Vilka planer har du för vårterminen?

Vårterminen ska jag spendera i Hanoi, Vietnam. Jag ska undervisa i rytmik på Musikkonservatoriet där och fortsätta ta lektioner i vietnamesisk musik. Sen ska jag hem och skriva en uppsats om det.

Hur ser dina framtidsförhoppningar ut?

Jag hoppas vara med i en massa spännande projekt av alla de slag!

Helena Jönsson, Malmö.

Vilket är ditt höjdpunktsminne från utbildningen?

Det musikdramatiska projektet i årskurs ett innebar ett jät-teprojekt där alla förstaårselever satte samman en föreställning med nyskriven musik, sång och koreografi. Skapandet av konserten "Typ:UNIK" i trean innebar en kavalkad av känslor och upplevelser som resulterade i en konsertkväll jag aldrig kommer att glömma. Fyra SMASK och fyra finalplatser i RiksSMASK har gett både erfarenhet och oslagbar glädje. Framför allt kommer jag att minnas mina kreativa, ambitiösa, begåvade klasskamrater som gjort hela utbildningen till ett äventyr.

Vad inom rytminen/ musiken håller du helst på med?

Jag älskar att undervisa och rörelseimprovisationen är det som fascinerar mig mest. Jag arbetar mycket internationellt i olika projekt och improvisationen är ett fantastiskt spän-

nande redskap att använda med människor i olika delar av världen.

Vilka planer har du för vårterminen?

Jag arbetar just nu på Hyllie Park Folkhögskola Kulturverkstad, som utvecklingsledare och danslärare. Jag leder även kör, undervisar i drama och arbetar med olika internationella kulturprojekt. I vår kommer jag även att skriva min magisteruppsats i kinesiska och tillbringa en del tid i Vietnam och Kina för konserter och forskning.

Hur ser dina framtidsförhoppningar ut?

Jag hoppas kunna få fast tjänst på en gymnasieskola med estetiska program och fortsätta ha möjlighet att genomföra internationella utbyten och kulturprojekt där skapande och möten får vara i fokus.

Sara Alkeby, Malmö

Vilket är ditt höjdpunktsminne från utbildningen?

Höjdpunkten av utbildningen skulle jag säga är just nu, i och med examensarbetet. Det har varit oerhört roligt att slutföra idén som jag påbörjade sommaren 2007.

Vad inom rytmiken/ musiken håller du helst på med?

För tillfället är jag, bortsett från uppsatsskrivandet, helst i färd med att lära mig spela congas.

Vilka planer har du för vårterminen?

Mina planer är att någon gång under våren flytta till Dalarna, där jag under kommande höst tänker läsa traditionell slöjd, träinriktningen på Sätergläntan.

Hur ser dina framtidsförhoppningar ut?

Min framtid lär vara brokig. Beståndsdelarna är mitt företag, slöjd, congas, tango och såklart rytmiklärarjobb. Finns det inga rytmikjobb får jag bli slöjdlärare istället. Längre in i framtiden kan jag också tänka mig att studera vidare eftersom examensuppsatsen har varit så givande att arbeta med.

Emilia Saffer, Malmö.

Vilket är ditt höjdpunktsminne från utbildningen?

Vi hade under en period ett nära samarbete med studenter från jazzlinjen, vi jobbade med improvisation tillsammans. vi utforskade och experimenterade runt förhållandet mellan musik och rörelse. man skulle kunna säga att vi jammade tillsammans. och det hela resulterade i att vi gjorde en del konserter på olika platser runt omkring. det var fantastiskt kul!

Vad inom rytmiken/ musiken håller du helst på med?

Improvisation och komposition, både inom musik och rörelse. Jag är väldigt intresserad av instrument och ljudbild, och jag tycker om koreografi och sceniskt framställning. det allra bästa är när man kan kombinera dem. Det roligaste

Stina Annehed, Malmö

Vilket är ditt höjdpunktsminne från utbildningen?

Det är nog alla konserterna. Det har varit otroligt roligt att både själv och tillsammans med andra skapa rörelsekompositioner och sen sätta samman det till en rytmikkonsert.

Vad inom rytmiken/ musiken håller du helst på med?

Jag håller helst på med rörelsekomposition. Jag tycker om att skapa, bygga o forma.

Vilka planer har du för vårterminen?

Jag ska läsa Alexanderteknik, pianometodik och ha pianolektioner på Musikhögskolan samtidigt som jag jobbar som koreograf för två projekt i Malmö och Köpenhamn.

Hur ser dina framtidsförhoppningar ut?

Jag vill fortsätta skapa, bygga och forma. Jag ska göra olika konstutställningar med rörelse i fokus och en massa andra projekt.

som jag vet är att ”musicera”, och i min mening är det ett stort begrepp.

Vilka planer har du för vårterminen?

Nu ska jag söka jobb! jag vill nog helst jobba med tonåringar och vuxna som pedagog eller ”inspiratör”, gärna på någon folkhögskola eller gymnasium. men jag ser också på möjligheter för att utbilda mig vidare inom komposition och dirigering.

Hur ser dina framtidsförhoppningar ut?

Jag hoppas på sett och vis på att aldrig bli riktigt nöjd. Jag hoppas att jag alltid ska längta efter att utvecklas musikaliskt och lära mig mer. att jag ska kunna fortsätta att bejaka skapande i mig själv, mina elever, kollegor och medmänniskor.

APROPÅ GENUSGLASÖGON

Med anledning av Annika Gamfelts artikel i rytmikforum Nr 1 2008 fattar jag nu pennan. Det var uppfriskande att läsa artikeln, äntligen tänkte jag! Precis som Annika säger *Kroppen är ett laddat område*. På alla högskolor som utbildar blivande lärare inom kroppsdidaktiska fält såsom dans, rytmik eller idrott och hälsa anser jag det vara nödvändigt med viss genuskunskap och jag hoppas att detta redan finns inom rytmikutbildningen.

Mycket av den nu så populära genuspedagogiken inspirerad av Kajsa Wahlström (Tittmyran, Gävle) bygger dock på tämligen fasta könskategorier, vilket många gånger blir problematiskt. Att könsbestämma egenskaper är riskabelt även om syftet är aldrig så välment och gott. När jag jobbat med genusrelaterade frågor har jag upptäckt faran med att börja sortera in olika mänskliga egenskaper och aktiviteter, börja benämna dem som antingen *pojkgiga* eller *flickiga*. Konsekvenserna kan många gånger istället bli att man ytterligare befäster fördomar om vad som är kvinnligt respektive manligt. Som när jag och en författare jobbade med ett Genusprojekt i Riksteaterns regi. Efter en hel hösts förberedelser och en intensiv vecka av skapande aktiviteter i en skola i Malmö blev vi mot slutet bestörta över vart projektet tagit vägen, hur lärarna misstolkat våra intentioner; att med så kallade genusglasögon på näsan försöka bredda uppfattningen om vad som är möjligt och tillåtet att uttrycka inom könskategorin flickor respektive pojkar. Vi upplevde att projektet stället för att öppna dörrarna snarare stängt dörrarna för flödet mellan barnen. Hur blev det så?

Vi insåg att för att kunna driva ett seriöst genusarbete måste pedagogerna på skolan jobba med sig själva och öka sin egen medvetenhet. Först. Det arbetet rymdes tyvärr inte inom ramen för projektet, vilket skapade frustration hos oss. Resultatet av projektet blev snarare att skillnaderna mellan könen ytterligare befästes. Pedagogerna hade, i all kreativ välmening, bestämt att barnen skulle undersöka *flick-lego* och *pojkg-lego*, när det kom till diktskapande fick flickorna klistra upp sina kärleksdikter på *blått* papper och pojkarna på *rosa*. Dikterna var dessutom riktade till det *motsatta* könet. Barnen fick lista *flick-ord* respektive *pojkg-ord*, de skulle tillverka klippdockor (underförstått – *flickaktivitet*) och bygga en maskin (underförstått – *pojkgaktivitet*) osv. Frågor som uteblev: *Vem har bestämt vad som är flickaktigt respektive pojkaktigt? Hur går det till när normer skapas?*

Jag turnerade med en rytmikföreställning för några år sedan där vi valt att slopa alla feminina och maskulina genusformer i texten men kläderna var traditionellt sett manliga – kostym och slips. Barnen frågade varför vi hade herrkläder. Vi bad dem fundera på vad som händer när kvinnor sätter på sig kostym och slips, fortsätter det verkligen att vara herrkläder då? Eller förvandlas plaggen till kvinnokläder? Eller förvandlas kvinnorna till män? Vem

har bestämt vad som är herrkläder? Vem har satt normen för det? Hur gick det till? Det blev många spännande samtal som rörde om i konventionerna.

Om fokus kunde läggas på att få syn på normer och öka medvetenheten för hur normer skapas -normkritisk pedagogik istället för toleranspedagogik - skulle mycket vara vunnet. Toleranspedagogik bygger på att allt måste godkännas av någon, till exempel *Det är helt okey att killar dansar balett*. Om det verkligen vore okey för killar att dansa balett skulle repliken aldrig behöva sägas. Uttalandet snarare konserverar uppfattningen om vad som är okey, förstärker den maktobalans som finns mellan uttalanden och normbrytaren. Vem/vilka har rätt att godkänna eller underkänna om det är ok för killar att dansa balett? Det ligger en gigantisk maktfaktor i att tillhöra den grupp som sätter normen. Att bli medveten om denna maktobalans ger däremot möjligheter att förändra hur vi kommunicerar och samspelar med varandra mänskligt, socialt och förstås även musikaliskt.

Den könsbinära uppdelningen, polariseringen av manligt och kvinnligt, gör att vi i onödan riskerar att se könen som varandras totala motsatser, när det egentligen är mer som förenar könen än skiljer dem åt. Det är inte helt självklart att alla kan identifiera sig med det ena eller andra könet, eller att identifikationen ens förblir stabil genom hela livet. Det är inte heller alla människor som kan könsbestämmas när de föds, utan de befinner sig någonstans mellan våra traditionella bedömningsgrunder för vad som betecknar kvinna respektive man. Förr utbröt genuspanik vid dessa födselar och man opererade, korrigerade barnen för att kunna ge dem en könstillhörighet

Det binära könstänkandet konserverar gärna också, av bara farten, det heteronormativa tänkandet kring kön. När en av mina studenter på GIH fick i uppgift att reflekterade över hur en rörelseövning, som bygger på mycket ögonkontakt, skulle kunna fungera ute i skolan, säger hon:

- *Det kan vara jobbigt och känsligt att göra den här övningen om det blir en kille och tjej som ska göra den eftersom de kommer så nära varandra och måste titta varandra i ögonen. Det skulle vara lättare om det var två tjejer... eller två killar som jobbade ihop.*

forts. nästa sida

Studenten hade inte en tanke på att kommentaren var ett återskapande av heteronormen, ett förutsättande av att det skulle finnas en speciell laddning mellan just pojke och flicka att laddningen skulle försvinna om

man gjorde övningen i könshomogena par, ett omedvetet antagande om att vi alla som lyssnade på hennes reflektion hade samma referensram kring sexuell läggning. Här är det förstås viktigt att lyfta frågan och synliggöra normen som annars förblir osynlig och oreflekterad, tagen för given.

Denna text bygger på mitt personliga ställningstagande och accepterande av begreppet kön som social konstruktion, kön är någonting vi gör, reproducerar och ständigt upprepar. Vi iscensätter dagligen kön på olika sätt, det som inom genusforskningen brukar kallas för performativitet (Judith Butler). I själva performativiteten ligger i och för sig också möjligheten till just förändring, förändring genom de små förskjutningar som alltid uppstår när man försöker upprepa någonting. Dessa små förskjutningar kan i det långa

loppet resultera i större förändringar som påverkar vad vi betraktar som acceptabelt och normalt gällande begreppet kön.

Ett viktigt redskap inom rytmiken är föra- och följaprincipen. Inom ramen för den kan varje individ öva en mängd olika musikaliska kvalitéer, allt från dominans/underkastelse till mer sensibla former av ledarskap och lyhörd intoning, oberoende av könstillhörighet. Terminologin använder jag också när jag undervisar i pardans, jag använder aldrig orden *herre* och *dam* utan jag säger istället konsekvent *förare* och *följare*, var och en kan fritt välja vilken roll som för tillfället passar.

Hur kan jag i min undervisning och i mitt konstnärliga skapande medvetandegöra det dagliga *köngörandet* utan att effekten samtidigt blir ett oavsiktligt bekräftande av dess struktur och maktordning? Hur vore det med ett forum för utbyte av tankar, idéer och erfarenheter, för utvecklandet av genusmedveten rytmik- och rörelseundervisning?

Anna Rosén
Rytmik-rörelselärare
Gymnastik- och Idrottshögskolan, Stockholm
anna.rosen@gih.se

